

جمهوری اسلامی ایران

وزارت راه و ترابری

سازمان راه - داری و حمل و نقل جاده ای

انجمن خیرین راهدار

دفتر امور سرمایه گذاری و نظارت بر بهره برداری

اسفند ماه ۱۳۸۵

سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای کشور
دفتر امور سرمایه گذاری و نظارت بر بهره برداری
موضوع: انجمن خیرین راهدار

منبع:

تهیه و تنظیم: حمیدقردان - کارشناس مسئول بازرگانی

دفتر امور سرمایه گذاری و نظارت بر بهره برداری

ص ۹

واژه های کلیدی فارسی: نهادهای مشارکتی - ارکان - ساختار - روشهای مشارکت

واژه های کلیدی انگلیسی:

فهرست:

۴	مقدمه
۵	طرح و ضرورت مسئله
۶	اهداف تشکیل نهادهای مشارکتی در امور اجتماعی
۶	ساختار نهادهای مشارکتی مجمع
۶	اهداف مجمع
۷	ارکان مجمع
۷	روشهای مشارکت
۸	مراحل انجام کار
۸	نتیجه گیری

مقدمه :

وجود بنیادهای اعتقادی قوی یکی از موثرترین ابزارهای موجود جهت برنامه ریزی و انجام اقدامات موثر در سازمانها و حتی جوامع امروزی است . طبق شواهد موجود در ایران دین مبین اسلام یکی از عمده ترین سرمنشأ چنین پدیده ای بوده و از سالهای دور در بخشهای مختلف آن را مورد توجه قرار داده است . نمود بارز این مهم سنت وقف در ایران است . اگر به سنت وقف و کارکرد آن توجه شود به ریشه اعتقادی آن پی خواهیم برد . شکل جدید این پدیده انجام امور عام المنفعه در قالب انجمن های خیرین است که بارزترین نمود آن در ایران انجمن خیرین مدرسه ساز می باشد که با استعانت از ریشه های اعتقادی و با توجه به پتانسیل مالی افراد خیر ، اقدام به ساخت مدارس می نماید . بهر حال اندازه های اقتصادی در برهه های مختلف زمانی متفاوت است . ساخت جاده و رفع نقاط حادثه خیز در زمان قدیم هزینه کمتری داشت . لیکن امروزه بعلت رشد فزاینده هزینه ها و تغییر ابعاد کارکردی راه شکل موضوع تغییر کرده و از هزینه بیشتری برخوردار است که ممکن است در توان فرد خاص قرار نداشته باشد . مضافاً اینکه ممکن است افرادی بخواهند در بخشی از هزینه ساخت راه و یا رفع نقاط حادثه خیز مشارکت داشته باشند . اما نکته قابل توجه آن است که به جزء مدارس و تحصیلات که جایگاهی برای انجام امور خیر بوده و منشأ باقی الصالحات برای افراد خیر قرار گرفته ، امور دیگری نیز وجود دارد که به همان اندازه مهم و تاثیر گذار است . ساختار انجمن خیرین راهدار امکان مشارکت هر دو گروه را ایجاد می کند . با توجه به عملکرد چنین ساختاری در وضعیتهای مشابه افراد با هر اندازه توان و تمایل می توانند مساعدت نموده و از اجر و ثواب معنوی آن برخوردار شوند . عبارتی از آنجائیکه دین مبین اسلام جان انسان را محترم شمرده و تاکید مبرمی بر آن دارد چنانچه ساز و کار وقف و انجام امور خیر در جهت حفظ جان انسانها بکار گرفته شود ، تحولی عظیم در اجتماعات انسانی پدید خواهد آمد . پس همانطور که در سطور قبل تاکید گردید گرچه صرف ثروت افراد خیر در جهت رفع چنین معضلی باعث ارتقای فکری و عقلی انسانها نمی گردد ، لیکن به همان اندازه جزا و

پاداش معنوی به لحاظ ایجاد تامین جانی برای یک انسان برای خیرین در بر خواهد داشت^۱ زیرا انسان منشاء تمام خیرات است و بر اساس اعتقادات دینی تمام جهان برای پرورش و ارتقاء انسان خلق شده است^۲ از طرفی رفع نقاط حادثه خیز در حیطه کاری این سازمان قرار داشته و هر ساله سازمان مقادیر بالایی از بودجه خود را به این مهم اختصاص می دهد^۳.

برای موثرتر شدن چنین فرایندی می توان جاده های منتهی به اماکن زیارتی را به لحاظ ارتباط دینی و مذهبی در اولویت قرار داد^۴ زیرا تلفات بالای جاده های مواصلاتی (بطور متوسط ۲۶۰۰۰ نفر در سال) و میزان تردد بالای افراد متدین و خیر برای زیارت عتبات عالیات و مرقد امام هشتم در چنین مسیرهایی که دارای تمکن مالی خوبی هستند می تواند باب خوبی برای مشارکت و همدلی (طرح حرم رضوی تا حرم حسینی) در این امر خیر باشد^۵.

★ طرح و ضرورت مسئله:

هر چند در سالهای اخیر دولت جمهوری اسلامی ایران اعتبارات قابل توجهی را برای انجام امور عمرانی اختصاص داده است ، لیکن نقش مردم و گامهای خیر آنها در رشد و توسعه و انجام امور عمومی نیز افزایش چشمگیری داشته است^۶ اما نکته قابل توجه اینکه گستردگی وظایف محوله به دولت که ناشی از چارچوبهای موجود در قانون اساسی ، افزایش جمعیت و همچنین نقصانهای متعدد موجود در عرصه های مختلف اقتصادی و اجتماعی است باعث گردیده که مبحث مشارکتهای مردمی در انجام امور مختلف پر رنگ تر و ملموس تر گردد^۷.

این مهم در عرصه راه به علت رشد شتابان جمعیت ، فرسودگی ناوگان حمل و نقلی ، وجود نقاط حادثه خیز در نقاط مختلف کشور و ملاحظات طرح شده در خصوص ایمنی جلوه دیگری می یابد^۸ تشکیل هر نهاد مشارکتی در این عرصه زمینه بهبود سفرهای برون شهری را فراهم ساخته و زمینه ای برای توسعه

اقتصادی و اجتماعی است. زیرا راه شاهرگ سیستم اقتصادی و اجتماعی است و اثرگذاری آن در توسعه از بقیه عوامل مطرح بیشتر و حساس تر است.

اهداف تشکیل نهادهای مشارکتی در امور اجتماعی :

امروزه مشارکت عمومی در مسائل اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی در قالب ساختاری به نام NGO صورت می گیرد. عملکرد عالی این سازمانها در خصوص مسائل زیست محیطی معرف اهداف تشکیل دهنده آنها است. نکته ای که باید بدان توجه داشت آن است که اهداف و شکل کار نهادهای مشارکتی با آنچه چنین ساختارهای انجام می دهد کمی متفاوت است. بهر حال انجمن های خیرین دارای ریشه های مذهبی است و با فلسفه کاری NGOها متفاوت است. در هر صورت اهداف عمده خیرین از تشکیل چنین انجمن هایی عبارتند از:

۱. اشاعه فرهنگ مشارکت و جلب کمکهای مردمی *

۲. کمک به توسعه اقتصادی سریعتر *

۳. استفاده موثرتر و کارآمدتر از منابع مالی خیرین *

★ ساختار نهادهای مشارکتی :

نهادهای مشارکتی در حوزه راه تحت عنوان انجمن خیرین راهدار شکل خواهد گرفت . این انجمن دارای یک هیئت موسس خواهد بود که هسته اولیه چنین تشکیلاتی است . هیئت موسس در اولین جلسه خود اساسنامه انجمن را تهیه و به تصویب خواهند رساند . از دیگر اقدامات هیئت موسس تعیین هیات امنا و ایجاد زمینه لازم برای تشکیل مجمع عمومی است *

★ اهداف مجمع :

۱. اشاعه فرهنگ قرآنی در جامعه اسلامی و بهره گیری در جهت امور مرتبط خصوصاً با وظایف سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای *

۲ نظارت بر حسن انجام نظرات و اهداف خیرین در طول حیات خیر و بعد از آن *

۲ ایجاد زمینه های مناسب حمایتی ، فرهنگی ، اجتماعی و اقتصادی جهت تداوم امور خیری *

۲ برنامه ریزی و سازمانها برای جذب کمکهای مردمی و دولتی در جهت امور راهداری و رفع نقاط

حادثه خیز *

★ ارکان مجمع :

۱ مجمع عمومی هیئت امناء *

۲ هیئت مدیره *

۲ بازرسان *

۲ دبیرخانه مجمع *

همانطور که در سطور قبل اشاره شد هیئت امناء توسط هیئت موسس تعیین می شود * تعداد اعضاء هیئت امناء

۲۰ نفر می باشد که عالیتین مرجع تصمیم گیری در مجمع بوده و بصورت عادی و فوق العاده تشکیل جلساتی

را تشکیل می دهند * فعالیت هیئت امناء افتخاری است * مجمع دارای هیئت مدیره ای مرکب از ۷ نفر عضو

اصلی و دو نفر عضو علی البدل خواهد بود * از دیگر وظایف دیگر مجمع تعیین بازرسان است * انجمن دارای

دو بازرس اصلی و یا بازرس علی البدل خواهد بود *

دبیرخانه مجمع در دفتر امور سرمایه گذاری و نظارت بر بهره برداری سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای

است * وظیفه دبیرخانه دریافت درخواستها و نامه های اداری ، ایجاد هماهنگیهای لازم برای تشکیل جلسه هیئت

مدیره و مجمع و ..... است * این وظایف در اولین جلسه هیئت مدیره تعیین و کتباً ابلاغ می گردد *

★ روشهای مشارکت :

چگونه می توان در طرحهای راهداری و راهسازی شرکت نمود *

الف: برقراری ارتباط با سازمان و با ادارات حمل و نقل و پایانه ها و یا اداره کل راه و ترابری استان

مربوطه

ب: همکاری در ایجاد و گسترش فرهنگ مشارکت مردم به امور راهداری و راهسازی *

ج: بکارگیری طرق مختلف راهداری و راهسازی با در نظر گرفتن اولویتهای زیر:

۱- ساخت راه در مناطق دور دست و صعب العبور و سایر نقاط *

۲- رفع نقاط حادثه خیز *

۳- بازسازی راههای مواصلاتی *

۴- تهیه امکانات و تجهیزات لازم *

د: کمک مالی *

۱- پرداخت وجوه نقدی *

۲- پرداخت غیر نقدی *

مراحل انجام کار

۱- مراجعه به دفتر امور سرمایه گذاری و نظارت بر بهره برداری جهت مشخص نمودن میزان مشارکت

۲- معرفی به دفتر نگهداری راه و ابنیه جهت مشخص کردن مکان مورد نظر خیر برای همکاری

نتیجه گیری

ساخت جاده و رفع نقاط حادثه خیز در زمان قدیم هزینه کمتری داشت. لیکن امروزه بعلت رشد فرایندها هزینه ها و تغییر ابعاد کارکردی راه شکل موضوع تغییر کرده و از هزینه بیشتری برخوردار است که ممکن است در توان دولت یا فرد خاص قرار نداشته باشد. البته دولت می تواند در بلند مدت با برنامه ریزی و صرف مبالغ بالایی به این موضوع بپردازد. مضافاً اینکه ممکن است افرادی بخواهند در بخشی از هزینه ساخت راه و یا رفع نقاط حادثه خیز مشارکت داشته باشند. اما نکته قابل توجه آن است که به جزء مدارس و

تحصیلات که جایگاهی برای انجام امور خیرین بوده و منشاء باقی الصالحات برای افراد خیر قرار گرفته ، امور دیگری نیز وجود دارد که به همان اندازه مهم و تاثیر گذار است. ساختار انجمن خیرین راهدار امکان مشارکت هر دو گروه را ایجاد می کند. با توجه به عملکرد چنین ساختاری در وضعیتهای مشابه افراد با هر اندازه توان و تمایل می توانند مساعدت نموده و از اجر و ثواب معنوی آن برخوردار شوند. بعبارتی از آنجائیکه دین مبین اسلام جان انسان را محترم شمرده و تاکید مبرمی بر آن دارد چنانچه ساز و کار وقف و انجام امور خیر در جهت حفظ جان انسانها بکار گرفته شود ، تحولی عظیم در اجتماعات انسانی پدید خواهد آمد. در این جهت جاده و وجود نقاط حادثه خیز جاده ای می تواند مکانی برای تلاقی با این امر انسانی و خداپسندانه باشد. پس همانطور که در سطور قبل تاکید گردید گرچه صرف ثروت افراد خیر در جهت رفع چنین معضلی باعث ارتقای فکری و عقلی انسانها نمی گردد ، لیکن به همان اندازه جزا و پاداش معنوی به لحاظ ایجاد تامین جانی برای یک انسان برای خیرین در بر خواهد داشت. زیرا انسان منشاء تمام خیرات است و بر اساس اعتقادات دینی تمام جهان برای پرورش و ارتقاء انسان خلق شده است. از طرفی رفع نقاط حادثه خیز در حیطه کاری این سازمان قرار داشته و هر ساله سازمان مقادیر بالایی از بودجه خود را به این مهم اختصاص می دهد.

برای موثرتر شدن چنین فرایندی می توان جاده های منتهی به اماکن زیارتی را به لحاظ ارتباط دینی و مذهبی در اولویت قرار داد. زیرا تلفات بالای جاده های مواصلاتی (بطور متوسط ۲۶۰۰۰ نفر در سال) و میزان تردد بالای افراد متدین و خیر برای زیارت عتبات عالیات و مرقد امام هشتم در چنین مسیرهایی که دارای تمکن مالی خوبی هستند می تواند باب خوبی برای مشارکت و همدلی (طرح حرم رضوی تا حرم حسینی) در این امر خیر باشد.